

**UCHWAŁA NR CXIII/1099/2024
RADY MIEJSKIEJ W RADOMIU**

z dnia 16 kwietnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Radomia na lata 2024 – 2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2023 r. poz. 40 z późn. zm.¹⁾) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.²⁾) Rada Miejska w Radomiu uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Wspierania Rodziny dla Miasta Radomia na lata 2024 – 2026 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Radomia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Radomiu

Dariusz Wójcik

---

¹⁾Zm.: Dz.U. z 2023 r. poz. 572, poz. 1463, poz. 1688.

²⁾Zm.:Dz.U. z 2024 r. poz. 818.

Załącznik do uchwały Nr CXIII/1099/2024
Rady Miejskiej w Radomiu
z dnia 16 kwietnia 2024 r.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
DLA MIASTA RADOMIA
NA LATA 2024 – 2026**

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	3
I.I. Wyjaśnienie skrótów i wyrażeń.....	6
II. Podstawy prawne Programu.....	6
III. Diagnoza demograficzno –społeczna.....	7
IV. Analiza SWOT.....	26
V. Adresaci Programu.....	28
VI. Zasoby Gminy Miasta Radom.....	29
VII. Cele Programu.....	30
VIII. Źródła finansowania Programu.....	34
IX. Monitoring i ewaluacja.....	34

I. Wprowadzenie

Rodzina jest podstawową jednostką społeczną, składającą się z osób powiązanych więzami krwi, małżeństwa lub adopcji. Jest to miejsce, gdzie jednostki uczą się podstawowych wartości norm społecznych i zachowań a także rozwijają swoją tożsamość i budują więzi emocjonalne. Rodzina może przyjmować różne formy, w zależności od kultury, tradycji i kontekstu społecznego, ale jej główne funkcje obejmują zapewnienie opieki, wsparcia emocjonalnego, edukację oraz stabilność społeczną i ekonomiczną. Istnieje wiele rodzajów rodzin takich jak rodziny wielopokoleniowe, zastępcze, samotnych rodziców, patchworkowych itp. Każda z tych rodzin ma swoje własne wyzwania i potrzeby, dlatego istotne jest tworzenie polityki społecznej, która wspiera różnorodność i specyficzne potrzeby rodzin w danej społeczności. Obecny szybki rozwój gospodarczy i społeczny wpływają na kształt polityki społecznej. Oczywistym jest, że wszelkie zmiany w systemie polityki społecznej mają bezpośredni wpływ na najmniejsze grupy społeczne, takie jak rodzina. Niestety zmiany te nie tylko niosą ze sobą szanse i rozwój, ale również generują nowe zagrożenia, które powodują zaburzenia w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin. Wraz z upływem czasu zmieniają się funkcje i wzory rodziny. Gwałtowne i wielorakie przemiany wywierają na rodzinę wpływ zarówno pozytywny, jak i negatywny powodujący jej dysfunkcjonalność. Naruszone zostają podstawowe normy regulujące funkcjonowanie rodziny i jej członków w samej rodzinie i poza nią. Dobrze funkcjonująca rodzina zaspokaja niezbędne potrzeby swych dzieci, ponieważ środowisko rodzinne stanowi źródło miłości i akceptacji, daje poczucie bezpieczeństwa przez spójność wewnętrzną i obecność osób, na które można liczyć. Rodzina wpływa na osobowość, kształtując losy jej członków. Zaburzone funkcjonowanie jednego z członków rodziny uderza w cały system rodzinny, a zwłaszcza w dziecko, jako najsłabsze jego ogniwo. Jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, wówczas instytucje i służby do tego powołane są zobligowane do jej wspierania, a także podjęcia stosownych działań minimalizujących destruktywny wpływ postępowania dorosłych na dziecko. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych obejmuje szereg planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich realizowania. Współczesne rodziny mają wiele trudności w odnalezieniu się w zmieniającej rzeczywistości. Niezwykle ważne jest

umacnianie rodziny i przeciwdziałanie jej dysfunkcyjności w realizacji funkcji psychospołecznych. Należy zatem objąć rodziny wsparciem i podejmować działania służące udzielaniu im wszechstronnej pomocy.

Zgodnie z Uchwałą Nr 254/2011 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 21 grudnia 2011 roku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej został wyznaczony na realizatora zadań z zakresu wspierania rodziny, wynikających z przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

„Program Wspierania Rodziny dla Miasta Radomia na lata 2024-2026”, zwany dalej Programem jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w mieście Radom od 2012 roku. Stanowi ciąg działań profilaktycznych na rzecz rodziny poprzez doskonalenie metod pracy z rodziną oraz wprowadzenie nowych form pomocy rodzinie w zależności od potrzeb. Uwzględnia również rozwiązania w obszarach dotyczących wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin w przypadku ciąży powikłanej, wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny, usług wspierających i rehabilitacyjnych, pomocy w zabezpieczeniu szczególnych potrzeb.

Program został opracowany w oparciu o art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zgodnie z którym, do zadań własnych gminy należą:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
  - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;

- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3, w terminie:
- a) do dnia 31 stycznia danego roku – za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia poprzedniego roku,
- b) do dnia 31 lipca danego roku – za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Program wspierania rodziny wyznacza kierunki działań podejmowanych przez Gminę Miasta Radomia na rzecz:

- wzmocnienia rodziny w prawidłowym wypełnianiu jej funkcji,
- zapewniania właściwej opieki dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy osób dorosłych,
- kształtowania pozytywnego wizerunku rodziny,
- wspierania kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych.

Podstawowym założeniem Programu Wspierania Rodziny jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Wsparcie rodziny naturalnej, już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie sytuacji, w których dziecko musi opuścić własną rodzinę. Program zakłada dalsze integrowanie, rozwój i wzmocnienie działań instytucji i organizacji działających w Radomiu w zakresie wspierania rodziny. Kluczową kwestią jest również promowanie świadomości społecznej na temat znaczenia zdrowej rodziny dla jednostki i społeczeństwa jako całości. Ważne jest, aby zarówno działania, jak również decyzje względem rodziny i jej członków były podejmowane

przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji tj. ośrodka pomocy społecznej, szkół, sądu, policji, itp.

I.I. Wyjaśnienie skrótów i wyrażeń.

Program wspierania rodziny – zwany dalej Programem Wspierania Rodziny dla Miasta Radomia na lata 2024 -2026;

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu;

PPP – Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna;

NGO – Organizacje pozarządowe - to wszystkie podmioty, które nie są jednostkami albo organami administracji publicznej oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku;

POJ – Publiczny Ogródek Jordanowski;

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;

Placówki wsparcia dziennego – są jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;

Asystent rodziny – to osoba, która zajmuje się zawodowo wspieraniem rodziny przez pewien czas, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła ona pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Asystent rodziny towarzyszy rodzicom we wprowadzaniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu oraz otoczeniu, koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci;

Rodzina wspierająca – to taka, która przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- a) opiece i wychowaniu,
- b) prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- c) kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

II. Podstawy prawne Programu

Przyjęte do realizacji w Programie wspierania rodziny zadania są spójne z kierunkami

działań przyjętymi w szczególności w następujących aktach prawnych:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- Program kompleksowego wsparcia dla rodzin "Za życiem"
- ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, oraz innych ustawach i przepisach towarzyszących działalności instytucjonalnej pomocy społecznej.

III. Diagnoza demograficzno – społeczna

Radom jest miastem na prawach powiatu położonym w centralno – wschodniej Polsce, w województwie mazowieckim, położony nad rzeką Mleczną. Miasto znajduje się w dorzeczu środkowej Wisły i Pilicy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego miasto zamieszkuje **196 918 mieszkańców** (stan na 2023 r.) w tym 103 708 kobiet i 93 210 mężczyzn. Radom plasuje się na 15 miejscu pod względem liczby ludności wśród miast w Polsce.

Tabela 1. Statystyka mieszkańców według wieku.

LICZBA LUDNOŚCI	2021	2022	2023
Ogółem,	199.904	197.848	196.918
w tym :			
wiek przedprodukcyjny	34.294	33.848	33.520
wiek produkcyjny	114.683	112.399	111.500
wiek poprodukcyjny	50.927	51.601	51.898

Opracowano w oparciu o dane Głównego Urzędu Statystycznego

W Radomiu z roku na rok notuje się przyrost osób starszych (w wieku 60 lat i więcej)

- dotyczy to zarówno kobiet, jak i mężczyzn. W roku 2023 grupa ta stanowiła 51.898 osób.

Liczba ludności w Radomiu w 2023 roku w stosunku do roku 2022 zmniejszyła się o 930 osób. Widoczny jest stopniowy spadek liczby mieszkańców. Najbardziej liczną grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym, zaś liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym jest niższa niż liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Pod względem wielkości drugą grupę stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym, natomiast najmniejsza część społeczeństwa miasta, to osoby będące w wieku przedprodukcyjnym. Struktura wiekowa radomian nie odbiega znacząco od średniej dla kraju, ale zauważalne są w niej negatywne tendencje związane ze starzeniem się społeczeństwa. Ilość osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrasta. W efekcie zmniejsza się liczba osób młodych, natomiast wzrasta liczba osób starszych, które pozostają w Radomiu.

Starzenie się społeczeństwa rozumiane jako wzrost liczby ludzi w wieku poprodukcyjnym oraz brak zastępowalności pokoleń pociąga za sobą szereg negatywnych zmian zachodzących na płaszczyźnie ekonomicznej, społecznej, kulturowej, prawnej i organizacyjnej. Do najważniejszych należy zaliczyć:

1. Skutki ekonomiczne: wzrastająca liczba ludności w wieku poprodukcyjnym powoduje m.in. konieczność zwiększenia opodatkowania osób pracujących i większego obciążenia budżetu państwa, zwiększenie kosztów pracy, konieczność redukcji wydatków socjalnych czy obniżenie poziomu świadczeń emerytalnych.
2. Skutki społeczne: wzrastająca liczba ludności w wieku starszym powoduje m.in. rywalizację w dostępie do określonej puli świadczeń społecznych i zdrowotnych, wzrost napięć w relacjach międzypokoleniowych, wynikających z braku wzajemnego zrozumienia i tolerancji czy chęci współpracy, różnorodne utrudnienia w opiece nad osobami starszymi, chorymi i zniedołężniałymi przez członków rodziny.
3. Skutki kulturowe: obecność coraz większej liczby osób starych w społeczeństwie powoduje m.in. utrwalanie negatywnego stereotypu starości, pojawienie się zachowań marginalizujących i dyskryminujących ludzi starych i ich społeczne wykluczenie.
4. Skutki prawne: wzrost liczby osób starych powoduje konieczność odpowiednich regulacji prawnych m.in. w zakresie wysokości składek ubezpieczeniowych, progu wieku emerytalnego, zasad funkcjonowania instytucji odpowiedzialnych za ubezpieczenia, waloryzacji emerytur i rent itp.
5. Skutki instytucjonalne: wraz ze zwiększaniem się liczebności osób starych wzrasta ich

zapotrzebowanie na dostęp do wszelkiego rodzaju usług, opieki medycznej, edukacji, kultury, profesjonalnej opieki, pomocy socjalnej itp. konieczne jest także podejmowanie działań umożliwiających dostęp do informacji, mediów i zapobiegających wykluczeniu cyfrowemu.

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać stale powiększającą się liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym.

Wiele współczesnych rodzin żyje w izolacji emocjonalnej i społecznej, ogranicza czas dla dziecka, nie wypełnia prawidłowo swych zadań rodzicielskich, powodując tym samym trudności wychowawcze u dzieci i młodzieży. Rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej borykają się z wieloma problemami powodującymi ich dysfunkcjonalność. Większość z nich zmagają się z kilkoma problemami jednocześnie, wśród najczęściej występujących/zdiagnozowanych należy wymienić ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńczo - wychowawcza, alkoholizm, narkomania, przemoc domowa, przestępczość. Instytucje wspierające rodzinę starają się łagodzić sytuację osób i rodzin przez wdrażanie pozamaterialnych form pomocy - praca socjalna wobec indywidualnych osób i rodzin, praca z grupą, aktywizowanie społeczności lokalnej, promowanie działalności wolontarystycznej. Ich głównym celem jest pomoc środowiskom wykluczonym społecznie oraz zapobieganie marginalizacji osób i rodzin, przez ich społeczne aktywizowanie, psychiczne wzmacnianie i mobilizowanie ich do podejmowania starań w celu poprawy swojej sytuacji. Ponadto osobom i rodzinom należy zapewnić środki na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych lub stworzyć takie warunki, żeby środki te mogły zdobyć we własnym zakresie.

Podstawą określenia celów niniejszego Programu jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu. Mówiąc o przyczynach trudnej sytuacji życiowej osób zgłaszających się o pomoc do MOPS w Radomiu konieczne jest przeanalizowanie danych ilościowych dotyczących udzielonej pomocy. Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w stosunku do ubiegłych lat systematycznie spada. W 2023 roku z różnych form świadczeń na podstawie ustawy o pomocy społecznej skorzystało łącznie 3.852 środowiska, natomiast w 2022 roku – 4.155 środowisk – pod tym pojęciem należy rozumieć osoby samotne lub rodziny, tworzące gospodarstwa domowe,

w których żyje 6.377 osób, co stanowi około 2 % mieszkańców Radomia.

Tabela 2. Powody udzielania pomocy przez MOPS w Radomiu

Powód trudnej sytuacji życiowej	2022	2023
Bezrobocie	2.134	1.883
Niepełnosprawność	1.655	1.653
Długotrwała lub ciężka choroba	805	817
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w tym	417	361
– rodziny niepełne	325	272
– rodziny wielodzietne	113	105
Alkoholizm	142	111
Narkomania	4	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym - wielodzietność	170 96	152 80
Bezdomność	183	151
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	37	41
Zdarzenia losowe	22	13
Sieroctwo	1	2
Przemoc w rodzinie	2	2

Dominującymi problemami rodzin korzystających z pomocy MOPS w Radomiu w 2023 roku były:

- bezrobocie – 48,88%,
- niepełnosprawność – 42,91%,
- długotrwała choroba – 21,20 %,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - 9,37%,
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 3,94%.

Z powyższego wynika, że problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz potrzeba ochrony macierzyństwa był dominujący w przypadku 513 środowisk z 3.852 korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu (stan na dzień 31.12.2023 roku). Należy zauważyć, że nie oznacza to jednak, że w przypadku pozostałych środowisk on nie występował. Najczęściej bezradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się

z innymi dysfunkcjami, takimi jak: bezrobocie, uzależnienie od alkoholu, niepełnosprawność, czy przemoc domowa.

Bezrobocie stanowi główną przyczynę poszerzania się sfery ubóstwa i silnie oddziałuje na nasilanie się zjawiska marginalizacji społecznej dużych grup rodzin. Zagrożenie materialne własne i rodziny łączy się z destabilizacją życia rodzinnego. Trzeba zmienić przyzwyczajenia konsumpcyjne, uporać się ze świadomością, że obciążeni są finansowo i psychicznie wszyscy członkowie rodziny, a bezrobocie rodziców przeszkadza w realizacji np. aspiracji edukacyjnych dzieci. Negatywne skutki bezrobocia dla samych bezrobotnych i ich rodzin - to kłopoty finansowe, a często ubóstwo, trudności z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna, zależność od innych ludzi, upokorzenia, niepokój o przyszłość i poczucie napiętnowania. Wszystko to pogarsza stan psychiczny bezrobotnych, zwłaszcza, gdy pozostawanie bez pracy jest długotrwałe. Utrata pracy zawodowej najczęściej negatywnie wpływa na atmosferę w rodzinie powodując napięcia i poczucie zagrożenia. Mimo poprawy sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych polskich rodzin, bezrobocie jest nadal czynnikiem, negatywnie wpływającym na funkcjonowanie rodziny w społeczeństwie. Jak wynika z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu ogólna liczba osób bezrobotnych w 2023 roku wyniosła 7.890 (stan na grudzień 2023 roku). W 2022 roku było to 7.996, natomiast w 2021 roku 9.090.

Każda rodzina funkcjonuje jako system społeczny, w którym jakość relacji między jej poszczególnymi członkami wpływa na pozostałe osoby i sprawia, że powstaje złożony kompleks wzajemnych zależności. Pojawienie się zmian w funkcjonowaniu jednego z członków rodziny wpływa na zachowanie wszystkich pozostałych oraz na cały system rodzinny jako spójną całość. Poza tym w systemie rodzinnym tworzą się podsystemy funkcjonalne – w relacjach między małżonkami, między rodzicami a dziećmi oraz między rodzeństwem. Każde rodzicielstwo związane z chorobą dziecka łączy się z nagłą zmianą sytuacji rodzinnej, a zatem jest momentem szczególnym, który może wpływać pozytywnie na trwałość struktury rodziny, umocnić jej więzi lub też przeciwnie - stać się początkiem dezorganizacji prowadzącej nawet do rozpadu rodziny. Niepełnosprawność dziecka w rodzinie wpływa znacząco na jakość relacji pomiędzy małżonkami, stawia przed nimi szersze zadania i obowiązki oraz konieczność współdziałania i wzajemnego wsparcia. Obecność dziecka z niepełnosprawnością w rodzinie zmienia także warunki rozwoju jego

zdrowego rodzeństwa. Kryzys będący wynikiem dezorganizacji życia rodzinnego, przeciążenie rodziców oraz ich stany depresyjne dodatkowo wpływają niekorzystnie na położenie i funkcjonowanie dzieci zdrowych. Każda niepełnosprawność bez względu na jej rodzaj staje się czynnikiem zaburzającym dotychczasowy układ w rodzinie oraz dezorganizującym wcześniejszy styl życia. Zachodzą różnorodne zmiany w warunkach życia i funkcjonowania rodziny, zmieniają się lub przekształcają istniejące wzory jej funkcjonowania, co może doprowadzić do niepożądanych sytuacji między członkami rodziny. Niepełnosprawność powoduje występowanie negatywnych przeżyć emocjonalnych, które nasilają się wraz z upływem czasu. Odpowiednie zdiagnozowanie potrzeb rodziny i zapewnienie właściwej edukacji i wsparcia powinno być najważniejszym zadaniem. W 2023 roku Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Radomiu wydał 698 orzeczeń o niepełnosprawności dla dzieci do 16 roku życia oraz 4.459 orzeczeń stopnia niepełnosprawności po 16 roku życia

W każdym społeczeństwie istnieje pewien procent osób, które z przyczyn dziedzicznych, wrodzonych, w wyniku chorób, wypadków, czy też nieprawidłowych warunków życia nie mają pełnej sprawności fizycznej lub psychicznej. Osoby te określa się najczęściej terminem „ludzi z niepełnosprawnością” rozumiejąc niepełnosprawność jako czasowe lub trwałe obniżenie sprawności psychofizycznych funkcji organizmu.

Potomstwo rodziców z niepełnosprawnością z pewnością należy do grupy ryzyka związanej z niewłaściwą opieką, co może prowadzić do problemów zdrowotnych, rozwojowych i zaburzeń zachowania. Wielu rodzicom brakuje podstawowej wiedzy na temat odpowiedniej opieki nad dzieckiem, stworzenia bezpiecznego środowiska rodzinnego, właściwego żywienia i oddziaływań edukacyjnych. Mają oni również trudności z rozpoznawaniem i właściwą reakcją w przypadku problemów medycznych i rozumieniem podstawowych zasad rozwojowych. Większość problemów występujących w rodzinie osoby z niepełnosprawnością intelektualną wiąże się z brakiem umiejętności, a nie celowym zaniedbywaniem.

Niepełnosprawność choćby jednej osoby w rodzinie, to obok bezrobocia kolejny problem często destrukcyjnie oddziałujący na funkcjonowanie całej rodziny. Z analizy środowisk korzystających z pomocy tutaj. Ośrodka wynika, że w 2023 roku w 1.653 rodzinach występował problem niepełnosprawności. Należy nadmienić, że w 2022 roku problem ten dotyczył 1.655 środowisk, a w 2021 roku 1.787 środowisk.

Każdy system rodzinny dąży do utrzymania wewnętrznej równowagi. Różne sytuacje zewnętrzne oraz rozwój indywidualny osób i rozwój rodziny powodują zmiany w obrębie tego systemu i jego destabilizowanie. Część z tych zmian jest naturalna, a część nieprzewidywalna. Gdy pojawia się sytuacja kryzysowa, rodzina organizuje się wokół niej i koncentruje na reakcjach wywołanych tą sytuacją, żeby utrzymać dotychczasową równowagę. Nie zawsze to się udaje i wtedy konieczna jest zmiana. Każda osoba będąca w rodzinie chciałaby mieć jak najlepsze warunki do swojego rozwoju indywidualnego, ale również mieć poczucie więzi z pozostałymi członkami rodziny. Dlatego też kluczową rolę w poprawnym funkcjonowaniu człowieka odgrywa równowaga pomiędzy realizacją potrzeby przynależności (bycia razem) i oddzielenia. Im lepiej funkcjonują poszczególne osoby w rodzinie, zachowując równowagę między zależnością a niezależnością, tym sprawniej zaspokajane są potrzeby wszystkich członków rodziny i realizowane ich role, zadania itp. Sprawniej funkcjonuje wtedy cała rodzina i wyższy jest poziom zadowolenia oraz funkcjonowania psychospołecznego poszczególnych jednostek. Nadmierne picie alkoholu, branie narkotyków, nadużywanie leków, hazard generują różnego rodzaju problemy rodzinne. Uzależnienie wpływa na funkcjonowanie całego systemu rodzinnego. Pojawiają się kryzysy, nasilają się trudności interpersonalne oraz spada poziom bezpieczeństwa i wzajemnego zaufania. Pojawiają się straty w obrębie zdrowia fizycznego i psychicznego oraz materialne zarówno osoby uzależnionej, jak i poszczególnych członków rodziny. Nikt nie pozostaje obojętny względem trudności, jakie powstają w wyniku uzależnienia u członka rodziny. Życie w rodzinie, w której pojawił się problem uzależnienia u któregośkolwiek z członków, niesie ze sobą szereg powiązanych konsekwencji, zwłaszcza dla dzieci. Uzależnienie rodzica stanowi dla dziecka źródło wielu traumatycznych przeżyć. Atmosfera domu rodzinnego, budzi w nim przerażenie i utrudnia prawidłowy rozwój. Rodzice, koncentrując się na własnych konfliktach, nie zaspokajają w pełni potrzeb rozwojowych dziecka, co powoduje u niego różnego rodzaju nasilenie problemów emocjonalnych lub zaburzeń zachowania.

Z dostępnych publikacji wynika, że w XXI wieku najczęściej rozpoznawanymi uzależnieniami są alkoholizm, nikotynizm, narkomania, zaburzenia odżywiania, siecioholizm, pracoholizm, hazard oraz seksoholizm. Coraz częściej do grona nałogów zalicza się uzależnienie od gier komputerowych, a także od telefonu komórkowego. W 2023 roku w 111 przypadkach, jako jedną z przyczyn korzystania z pomocy społecznej wskazywano

problem uzależnienia od alkoholu. Działania podejmowane przez Gminę Miasta Radomia w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych są zgodne z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miasta Radomia na lata 2022-2025 (przyjętym uchwałą Rady Miejskiej w Radomiu nr nr LXXVI/689/2022 z dnia 28 marca 2022 roku). W 2023 roku w MOPS funkcjonowało 9 punktów konsultacyjnych, które podejmowały działania związane z rozwiązywaniem problemu alkoholowego.

Uzależnienia są jednym z największych zagrożeń współczesności, gdyż obserwujemy gwałtowny wzrost liczby osób uzależnionych, a dotyczy to głównie dzieci i młodzieży. Młodzi ludzie, szczególnie u progu dorastania podejmują wiele różnorodnych, niekiedy zupełnie nowych dla nich zachowań, są podatni na różne „nowinki” – często szkodliwe dla ich zdrowia. Uzależnienie od komputera, telefonu bądź tabletu jest zagrożeniem cywilizacyjnym, coraz mocniej nasilającym się w obecnym stuleciu. Grupą najbardziej podatną na wpływ nowoczesnej technologii jest grupa ludzi młodych, coraz częściej także małych dzieci, które od najmłodszych lat posługują się komputerem oraz mają dostęp do internetu. Człowiek uzależniony nie może się sam uratować. Jest mu niezbędna pomoc z zewnątrz. Wydobycie się z nałogu wymaga ogromnego trudu i zaangażowania wielu osób. Istnieje cały system pomocy i leczenia, jednakże największą moc oddziaływania ma zdrowa i silna rodzina, oparta na pełnej, zdrowej miłości, którą rodzice obdarzają nawzajem siebie i swoje dzieci.

Kolejnym problemem negatywnie oddziałującym na funkcjonowanie rodziny jest zjawisko przemocy. Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie jest zazwyczaj zjawiskiem permanentnym. Do głównych czynników ryzyka przemocy należą normy społeczne, które objawiają się w postaci przyzwolenia i akceptacji środowiska na tego typu akty. Inne czynniki to dziedziczenie wzorca przemocy, który może być przekazywany przez starszych członków rodziny na młodsze pokolenia – dzieci będące świadkami przemocy internalizują tego typu zachowania, które następnie są utrwalane w procesie socjalizacji. Uzależnienie i nadużywanie alkoholu oraz stres związany z problemami ekonomicznymi również przyczynia się do występowania zjawiska przemocy. Od wielu lat na terenie Radomia podejmowane są działania mające na celu pomoc rodzinom dotkniętym przemocą domową. Uchwałą

Nr LXXXIX/850/2023 Rady Miejskiej w Radomiu w dniu 30 stycznia 2023 roku został przyjęty do realizacji Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Miasta Radom na rok 2023. Powyższy Program stanowi interdyscyplinarną strategię działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy domowej przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań w tym zakresie, działające na poziomie gminnym. Ponadto uchwałą Rady Miejskiej w Radomiu Nr LIII/472/2021 został przyjęty do realizacji Program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2021 – 2025. Program stanowi integralną część systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, który funkcjonuje na terenie Gminy Miasta Radomia. Jego zadaniem jest uzupełnienie różnych form interwencji prawnych i administracyjnych podejmowanych wobec sprawców. Uchwałą Rady Miejskiej w Radomiu Nr LIII/471/2021 został przyjęty do realizacji Program oddziaływań psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie Gminy Miasta Radomia na lata 2021 - 2025. Program oddziaływań psychologiczno - terapeutycznych adresowany do osób stosujących przemoc w rodzinie stanowi część systemu działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zmniejszenie jej negatywnych następstw w życiu rodzinnym oraz społecznym. Zadaniem programu jest uzupełnienie różnych form interwencji prawnych i administracyjnych podejmowanych wobec sprawców. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu zapewnia obsługę organizacyjno - techniczną i finansową Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Miasta Radomia.

Z uwagi na nowelizację ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 9 marca 2023 roku należało w ciągu 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, tj od 22 czerwca 2023 roku powołać nowe zespoły interdyscyplinarne. W tym celu w dniu 26 czerwca 2023 roku Rada Miejska przyjęła uchwałę Nr XCIX/949/2023 w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego (Dz. Urz. Woj. Maz. Z 2023 r., poz. 7813). W dniu 6 września 2023 roku Zarządzeniem Nr 4809/2023 Prezydent Miasta Radomia powołał Zespół Interdyscyplinarny działający na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Procedura „Niebieskie Karty” w 2023 roku była realizowana w oparciu o przepisy dotychczasowe, jak i w oparciu o nowelizację ustawy, zgodnie z którą w ciągu 6 miesięcy, tj. dnia 6 września 2023 roku zostało ogłoszone nowe Rozporządzenie Rady Ministrów

w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Rozporządzenie weszło w życie w dniu 28 września 2023 roku. W 2023 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Miasta Radomia wpłynęło 748 formularzy „Niebieska Karta – A”,

W myśl znowelizowanej ustawy **każdy małoletni będący świadkiem przemocy jest osobą doznającą przemocy domowej.**

Podmiotami wszczynającymi procedurę „Niebieskie Karty” były:

- Policja – 664,
- Jednostki Organizacyjne Pomocy Społecznej – 47,
- Ochrona zdrowia - 8,
- Oświata – 27,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 2.

W 2023 roku podczas 1811 spotkań grup diagnostyczno – pomocowych (do 22.09.2023 stałe grupy robocze) zostało wypełnionych 567 formularzy „Niebieska Karta - C” i 529 formularze „Niebieska Karta - D”. Zakończono 834 procedury „Niebieskie Karty”: 752 na skutek ustania przemocy w rodzinie oraz uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej i 82 wobec braku zasadności podejmowanych działań.

Do zadań pracownika socjalnego powołanego do grupy diagnostyczno - pomocowej należy w szczególności praca z osobą doznającą przemocy domowej i opracowanie indywidualnego planu pomocy, zgodnie z jej uzasadnionymi potrzebami. W ramach procedury pracownik socjalny:

- 1) diagnozuje sytuację, potrzeby i zasoby osoby doznającej przemocy domowej;
- 2) udziela kompleksowych informacji o:
  - a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób doznających przemocy domowej,
  - b) formach pomocy małoletnim doznającym przemocy domowej oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
  - c) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby doznającej przemocy domowej;
- 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia

osoby doznającej przemocy domowej;

4) zapewnia osobie doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej lub innej placówce, w tym prowadzonej przez organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, działające na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;

5) bierze udział w opracowaniu przez grupę diagnostyczno - pomocową indywidualnego planu pomocy;

6) podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb określonych przez grupę diagnostyczno - pomocową;

7) może prowadzić rozmowy w szczególności o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej oraz informować osobę stosującą przemoc domową o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii, udziału w programach korekcyjno - edukacyjnych lub programach psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

Praca z rodzinami dysfunkcyjnymi jest procesem złożonym i długofalowym. Efekty pracy w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin, otwarcia na otrzymane wsparcie, chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian. Objęcie rodziny wsparciem asystenta, czy też przedstawiciela innej instytucji i organizacji pomocowej nie zawsze gwarantuje przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. MOPS podejmuje szereg działań zmierzających do zminimalizowania, pojawiających się problemów poprzez pracę socjalną prowadzoną przez pracowników socjalnych, czy wsparcie asystentów rodziny. Istotą pracy socjalnej jest to, że w procesie naprawczym wykorzystywany jest potencjał osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych na rzecz rozwiązywania indywidualnych i lokalnych problemów. W 2023 roku pracownicy socjalni zatrudnieni w MOPS pracujący w Dziale Pracy Socjalnej prowadzili działania z zakresu pracy socjalnej w stosunku do 1.471 rodzin. Podejmowane działania dotyczyły głównie rozwiązywania problemów bezrobocia, uzależnień, problemów opiekuńczo-wychowawczych, zaniedbań w zakresie leczenia, konfliktów rodzinnych oraz przemocy.

W 268 przypadkach realizacja pracy socjalnej odbywała się w oparciu o kontrakt socjalny, który jest pisemną umową zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy. W ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Działania z zakresu pracy socjalnej w ramach indywidualnego programu usamodzielnienia były realizowane także przez pracowników socjalnych z Działu Pieczy Zastępczej. W 2023 roku objęto nimi 51 środowisk.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje na terenie Radomia Program Centrum Aktywności Lokalnej, który zakłada aktywizację społeczności lokalnych oraz realizację następujących założeń:

- powstanie silnych i zintegrowanych społeczności lokalnych,
- rozwój lokalnej solidarności i tworzenie więzów samopomocy,
- wzmacnianie integracji lokalnych grup obywatelskich,
- zaktywizowanie lokalnych instytucji samorządowych,
- budowanie tożsamości wspólnot lokalnych.

Najważniejszą cechą Programu jest to, że wszelkie przedsięwzięcia podejmowane przez instytucje pracujące metodą CAL odpowiadają na potrzeby artykułowane przez daną społeczność postrzeganą całościowo i prowadzone są w oparciu o jej zasoby ludzkie i instytucjonalne, w myśl zasady „pomóżmy ludziom, aby pomogli sobie samym”. Ponadto praca metodą CAL oznacza:

- posiadanie lub stworzenie realnego, fizycznego miejsca, które będzie służyć ożywianiu i integracji społeczności lokalnej /miejszem takim może być siedziba instytucji/,
- tworzenie koalicji na rzecz pracy w środowisku oraz wokół problemów,
- funkcjonowanie na różnych polach, nie zawężając swojej aktywności do jednej grupy celowej /np. niepełnosprawnych, dzieci, czy też emerytów/lub obszaru /np. ekologii, pomocy społecznej czy kultury/,
- inicjowanie ruchów samopomocowych i obywatelskich,
- promowanie pracy wolontarystycznej i zespołowej,
- inicjowanie lokalnych akcji i wydarzeń,
- działania w oparciu o programy i projekty.

Instytucje pracujące metodą CAL swoje działania prowadzą zgodnie z zasadami tolerancji, poszanowania praw człowieka, solidarności społecznej. Działania te mają służyć aktywizacji, edukacji i rozwojowi środowiska lokalnego. Tworzą płaszczyznę porozumienia i współpracy, dążąc do kształtowania społeczeństwa obywatelskiego. Wszelkie podejmowane na rzecz społeczności lokalnych działania były prowadzone w oparciu o współpracę z innymi podmiotami, reprezentującymi wszystkie sektory życia społecznego.

Realizacja programu Centrum Aktywności Lokalnej to aktywizowanie mieszkańców do działania, włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów. Mobilizowanie mieszkańców prowadzone jest przede wszystkim poprzez inicjowanie grup samopomocowych i obywatelskich oraz promowanie działań wolontarystycznych. W ramach mobilizowania ludzi do działania pracownicy socjalni inicjowali różnego rodzaju grupy:

- 2 grupy wsparcia, których celem było wzmocnienie w dążeniu do pokonywania codziennych trudności, pomoc w odzyskaniu wiary w siebie i poczucia własnej wartości. Grupy te skierowane były do 20 osób bezrobotnych oraz seniorów,
- 7 grup edukacyjnych, które były skierowane do 71 osób bezrobotnych w celu zwiększenia ich umiejętności w zakresie aktywnego poszukiwania pracy.

W 2023 roku kontynuowano podjęte w latach poprzednich działania i projekty:

- współorganizacja Radomskich Dni Godności;
- punkty konsultacyjne dla rodzin z problemem alkoholowym dla rodziców uczniów uczęszczających do placówek oświatowych, dla osób bezrobotnych, dla osób przebywających w areszcie śledczym, dla mieszkańców osiedli. W 2023 roku działało 27 punktów konsultacyjnych. Z porad skorzystało 704 osoby.

W związku ze zbrojną agresją Rosji przeciwko Ukrainie w 2023 roku pracownicy świadczyli szeroko pojętą pomoc uchodźcom oraz cudzoziemcom. W roku 2023 przyjęto 301 wniosków o wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego dla obywateli Ukrainy, którzy uzyskali w Polsce status uchodźcy. Dodatkowo w 2023 realizowano 9 indywidualnych programów integracji dla osób, które uzyskały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą/zezwoleń na pobyt czasowy (wydane w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach) realizowanych w oparciu o przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 kwietnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy cudzoziemcom.

W ramach prowadzonego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej poradnictwa specjalistycznego z pomocy psychologicznej skorzystały 653 osoby.

W wyniku nawiązanej współpracy w 2023 roku przekazano potrzebującym rodzinom świąteczne paczki przygotowane przez Fundację „Wolne Miejsce”, przez dzieci i rodziców z Publicznego Przedszkola nr 14, Stowarzyszenie Kibiców „Tylko Radomiak” oraz Okręgową Izbę Adwokacką, która ufundowała 2 kursy prawa jazdy dla podopiecznych z pieczy zastępczej.

MOPS we współpracy z organizacjami partnerskimi w roku 2023 realizował pomoc żywnościową w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020, Podprogram 2021 Plus. Program jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Jego celem jest udzielenie wsparcia osobom doświadczającym najgłębszych form ubóstwa poprzez udostępnienie pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków. Pomoc ta skierowana jest do osób/rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i uzyskujących dochód nieprzekraczający:

- 1.823,60 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej, czyli dochód nieprzekraczający 235% kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej;
- 1.410 zł w przypadku osoby w rodzinie, czyli dochód nieprzekraczający 235% kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej.

W 2023 roku w ramach wydanych skierowań pomoc żywnościową otrzymało 1.864 osoby, w tym 2 obywateli Ukrainy.

Asystent rodziny jest ważnym elementem oferty usług, jaka kierowana jest do rodzin wychowujących dzieci, a także dla kobiet w ciąży i ich rodzin. W 2023 roku Ośrodek zatrudniał 6 asystentów rodzin, którzy pracowali w 86 rodzinach. Asystent rodziny współpracuje z rodziną wymagającą wsparcia w zakresie kształtowania i rozwijania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Pomoc ta uwzględnia zarówno potrzeby rodzin jak i gotowość do realnego współdziałania. Indywidualna pomoc służy przede wszystkim rozwiązywaniu konkretnych problemów podopiecznego, wzbudzaniu w nim wiary w swoje możliwości oraz motywowaniu do podejmowania działań uznawanych przez niego za niemożliwe do zrealizowania. Zadaniem asystenta jest przede wszystkim wskazanie osobom

zagrożonym marginalizacją możliwości podejmowania sprawczych działań, zwiększenie poczucia wpływu na swoje życie oraz podwyższenie samooceny. Nadrzędnym celem powinno być pozostawienie dziecka w stabilnym i bezpiecznym dla niego otoczeniu. Asystent rodziny może zostać przydzielony rodzinie przeżywającej problemy opiekuńczo – wychowawcze na wniosek pracownika socjalnego lub na mocy postanowienia sądu. Praca z rodziną prowadzona jest za jej zgodą oraz z jej aktywnym udziałem. W przypadku niewyrażenia zgody na współpracę przez rodzinę sąd opiekuńczy może w tym zakresie wydać stosowne zarządzenie zobowiązujące do współpracy z asystentem rodziny. W ostatnich latach obserwuje się wzrost liczby rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny. W 2023 roku asystenci zatrudnieni w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Radomiu współpracowali z rodzinami na mocy postanowienia sądu w 23 środowiskach.

Tabela 3. Rodziny objęte wsparciem przez asystenta rodziny w latach 2021 - 2023 roku

	2021	2022	2023
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	77	82	86
Liczba dzieci w tych rodzinach	135	135	137
Liczba asystentów rodziny	7	6	6

W ramach wsparcia rodzin, asystenci świadczą pomoc, prowadząc m.in.:

- warsztaty kompetencji wychowawczych, kładąc nacisk na leczenie, prawidłową pielęgnację i higienę osobistą, odpowiednie żywienie dzieci, stosowanie właściwych metod wychowawczych, ustalanie godzin aktywności i wypoczynku.
- warsztaty z zakresu prowadzenia gospodarstwa domowego z uwzględnieniem wypełniania obowiązków domowych tj. zapewnienie członkom rodziny odpowiednich warunków do rozwoju, dbanie o czystość i porządek w mieszkaniu, podział ról i obowiązków, nabycie umiejętności przygotowywania odpowiednich posiłków
- warsztaty z zakresu organizacji czasu wolnego, kładąc nacisk na aktywne, rozwijające formy wypoczynku adekwatne do wieku dzieci, wspólne spędzanie czasu wolnego;
- edukację z zakresu budowania, wzmacniania więzi w rodzinie poprzez prawidłową komunikację, otwarte mówienie o swoich potrzebach i problemach, umiejętne słuchanie siebie nawzajem; edukację w zakresie obowiązujących norm współżycia społecznego; edukację w zakresie najczęściej występujących problemów wychowawczych;
- edukację i trening w zakresie gospodarowania budżetem domowym, oszczędnego gospodarowania środkami finansowymi.

W sytuacji, gdy rodzice znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie sami wypełniać należycie funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci o potrzebie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej decyduje sąd rodzinny. Natomiast Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu wykonuje postanowienia sądu, zapewniając opiekę. Mimo szeregu działań podejmowanych przez różne instytucje i podmioty działające na terenie Radomia w 2023 roku 72 dzieci zostało umieszczonych w pieczy zastępczej.

Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” rozszerzyła zakres zadań asystenta rodziny, którego obszarem działania stała się również koordynacja w zakresie objęcia wsparciem kobiet w ciąży oraz ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, co czyni asystenta rodziny ważnym ogniwem w systemie wsparcia rodzin. Celem pracy asystenta rodziny jest:

- stabilizacja emocjonalna rodziny,
- wzrost kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców,
- osiągnięcie przez rodzinę pożądanego przez nią poziomu stabilności życiowej,
- koordynacja wsparcia udzielanego kobiecie i/lub rodzinie, co wiąże się z opracowaniem indywidualnego katalogu możliwego do udzielania wsparcia oraz pomoc w jego realizacji we współpracy z innymi służbami społecznymi.

W ramach ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” asystent rodziny podejmuje następujące działania:

- udzielanie wsparcia emocjonalnego (uspokojenie emocji, związanych z doświadczaniem kolejnych faz sytuacji kryzysowej przez rodziców oczekujących lub posiadających dziecko z problemami zdrowotnymi, dzięki towarzyszeniu rodzinie w przeżywanych emocjach, dawanie wspierających komunikatów, okazywanie akceptacji, empatii, tworzenie bezpiecznej i przyjaznej atmosfery emocjonalnej, umożliwienie wglądu w przeżywane emocje, stwarzanie okazji do bezpiecznego rozładowania napięcia emocjonalnego, pomoc w rozważeniu za i przeciw w czasie przeżywania ambiwalencji w sytuacji podejmowania ważnych decyzji, elementy interwencji kryzysowej),

- udzielanie wsparcia instrumentalnego (poszukiwanie zasobów w kobiecie w ciąży, w rodzinie nuklearnej oraz w rodzinie pochodzenia, sąsiedztwie, wśród przyjaciół i znajomych, ngo, instytucjach, stworzenie indywidualnego katalogu wsparcia rodziny) i informacyjnego (zaprezentowanie ofert wsparcia i pomocy rodzinie dostępnych w miejscu zamieszkania, na poziomie powiatu i województwa),
- motywowanie członków rodziny do podejmowania działań mających na celu budowanie zasobów radzenia sobie w sytuacji, w jakiej znalazła się rodzina,
- pedagogizacja z elementami terapii w środowisku zamieszkania rodziny i w miejscu przez nią wskazanym, w tym prowadzenie poradnictwa pedagogicznego, dotyczącego zaspokajania specyficznych potrzeb w zakresie opieki, wychowania i edukacji dziecka nie w pełni sprawnego i modelowanie ww. umiejętności rodziców,
- współpraca z innymi przedstawicielami, służb społecznych w zespole, koordynowanie poradnictwa dla kobiety w ciąży i rodziny,
- budowanie zespołu konsultacyjnego w celu omawiania ceny sytuacji rodziny i własnej z nią pracy.

Kobiety w ciąży i ich rodziny, a także opiekunowie dzieci z ciężkimi i nieodwracalnymi upośledzeniami lub nieuleczalnymi chorobami, które zagrażają życiu, muszą mieć możliwość skorzystania ze wsparcia niezwłocznie po pojawieniu się takiej potrzeby.

Rodziny objęte wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu mają możliwość korzystania z następujących form pomocy:

- świadczenia pieniężne (zasiłek celowy, zasiłek okresowy, zasiłek stały),
- świadczenia niepieniężne (posiłek, schronienie, praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, usługi opiekuńcze, udział w programach z zakresu integracji społecznej, interwencja kryzysowa), wykonywanie prac społecznie użytecznych, pomoc ofiarom i sprawcom przemocy (działalność Zespołu Przeciwdziałania Przemocy), poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne), pomoc asystenta rodziny,
- świadczenia rodzinne wraz z dodatkami (zasiłki rodzinne, dodatek z tytułu wielodzietności, dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania, dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji, dodatek z tytułu

samotnego wychowywania dziecka, dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, dodatek z tytułu urodzenia dziecka świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki pielęgnacyjne, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, świadczenie rodzicielskie, jednorazowe świadczenie na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, fundusz alimentacyjny, stypendia i zasiłki szkolne, dodatki mieszkaniowe, dodatek osłonowy, dodatek gazowy,

- świadczenia dla obywateli Ukrainy, których pobyt na terytorium RP uznawany jest za legalny w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Poza wsparciem finansowym rodziny z dziećmi mają możliwość korzystania z ulg w ramach Programu „Karta Rodzina Plus”. W dniu 27 stycznia 2014 r. została przyjęta Uchwała Nr 667/2014 Rady Miejskiej w Radomiu sprawie wprowadzenia na terenie Gminy Miasta Radomia Programu „Karta Rodzina Plus”. Program adresowany jest do rodzin wielodzietnych z minimum trojgiem dzieci do ukończenia 18 roku życia lub 25 roku życia w przypadku dziecka kontynuującego naukę. Ponadto ww. program obejmuje rodziny zamieszkujące na terenie miasta Radomia niezależnie od sytuacji materialnej, w tym również rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka i placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego.

Podstawowymi celami programu są:

- promowanie modelu rodziny wielodzietnej i kształtowanie jej pozytywnego wizerunku,
- wzmacnianie i wspieranie kondycji finansowej rodzin wielodzietnych,
- zwiększenie dostępności do dóbr kultury i sportu.

W 2023 roku w ramach Programu wydano 1.698 kart. Od początku realizacji Programu tj. od 2014 roku z oferty skorzystało 5.825 rodzin. Ponadto od 2018 roku Gmina Miasta Radomia realizuje Program „Karta Rodziny Osoby z Niepełnosprawnością”. Program stanowi element polityki społecznej, ma pomóc poprawić warunki życia rodzinom osoby z niepełnosprawnością, a poprzez wdrożenie systemu ulg, zniżek i preferencji przyczyni się do podniesienia jej aktywności społecznej. Podstawowymi celami programu są:

- wzmocnienie aktywności społecznej i poprawy jakości życia radomskich rodzin z osobą z niepełnosprawnością,
- ułatwienie dostępu do edukacji, sportu, dóbr kultury i usług na terenie miasta

Radomia,

- poszerzenia możliwości spędzania wolnego czasu rodzin osoby z niepełnosprawnością,
- potwierdzenia uprawnień do korzystania z ulg, zniżek i preferencji oferowanych przez uczestniczące w Programie podmioty.

W 2023 roku w ramach Programu "Rodzina Osoby z Niepełnosprawnością" zostało wydanych 2004 karty.

Ponadto rodziny z dziećmi mają możliwość korzystania z ulg w ramach Karty Dużej Rodziny. Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny to system zniżek dla rodzin wielodzietnych. Liczba instytucji i firm, które oferują zniżki rodzinom systematycznie się powiększa. Wszystkie miejsca oferujące zniżki są opatrzone logo „Tu honorujemy Kartę Dużej Rodziny”. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług. W 2023 roku w ramach Programu "Karta Dużej Rodziny" zostało zamówionych 8.846 kart.

Gmina Miasta Radomia realizuje zadania zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej. Na terenie miasta Radomia utworzono punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, zlokalizowane przy ul. Reja 5. System nieodpłatnej pomocy funkcjonujący na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej pozostaje do dyspozycji wszystkich osób przebywających w Polsce, w tym również obcokrajowców. Nie jest konieczne uprzednie złożenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. W 2023 roku zostało udzielonych 1935 porad prawnych i poradnictwa obywatelskiego.

Rodziny korzystają również z pomocy rzeczowej, którą najczęściej w formie paczek żywnościowych, artykułów szkolnych, odzieży, zabawek świadczy wiele podmiotów. Poza pomocą finansową konieczne jest wsparcie rodzin innymi formami pomocy, które wzmocnią rodzinę. W celu skuteczności podejmowanych działań praca z rodziną winna być połączona z jej własną aktywnością. Organizując różnorodne formy pomocy na rzecz rodziny wieloprotymowej, należy realizować zasadę podstawowej roli wychowawczej rodziny. Wspieranie rodziny, to bowiem działania nakierowane na jej wzmocnienie i rozwój.

Rodzina jest pierwotną i najpowszechniejszą grupą społeczną prawie każdego z nas. Diagnozując sytuację radomskich rodzin, w szczególności czynniki wpływające na zaburzenia w wypełnianiu przez nie prawidłowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wzięto pod uwagę ich złożoność. Brak stałego zatrudnienia, uzależnienia rodziców, przemoc domowa, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne przyczyny dezorganizujące życie rodzin. W związku z powyższym, koniecznym jest udoskonalanie wszelkich form wsparcia na rzecz rodziny problemowej. Wspieranie rodziny powinno być wczesne i mieć charakter profilaktyczny, a główną zasadą powinna być zasada pomocniczości. Pozostawienie rodzin bez odpowiedniego wsparcia i specjalistycznej pomocy skutkować będzie dalszą ich degradacją i koniecznością umieszczenia dzieci w instytucjonalnej lub rodzinnej pieczy zastępczej. Pobyt dzieci w pieczy zastępczej przeważnie ma charakter stały, a powinien mieć charakter czasowy, dlatego tak ważna jest kompleksowa praca, odpowiednio przygotowanej kadry, z rodzicami biologicznymi, którzy w większości przypadków nie wykazują chęci oraz zaangażowania, aby odzyskać prawa do opieki nad dzieckiem. Zawarte w niniejszym Programie propozycje pomocowe wspierają rodzinę w prawidłowym wypełnianiu jej funkcji. Obejmują pomocą rodziny zagrożone różnymi dysfunkcjami oraz dzieci i młodzież zagrożoną niedostosowaniem społecznym.

IV. Analiza SWOT

W programie zastosowano analizę SWOT (ang. Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia), która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu wsparcia rodziny w Radomiu.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym; - profesjonalna i specjalistyczna kadra działająca w obszarze wspierania dziecka i rodziny; 	<ul style="list-style-type: none"> - mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny; - niska gotowość do współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów; - niski poziom świadomego rodzicielstwa u części rodzin; - wyuczona bezradność i roszczeniowość

- dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych;
- zatrudnienie asystentów rodziny w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin;
- działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- działalność profilaktyczna i edukacyjna Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- funkcjonowanie na terenie miasta Ośrodka Interwencji Kryzysowej;
- szeroki dostęp do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego;
- realizacja programów na rzecz dziecka i rodziny;
- wsparcie finansowe dla rodzin;
- realizacja rządowych programów i możliwość pozyskiwania funduszy unijnych.

SZANSE

- wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę;
- rosnące wsparcie finansowe dla rodzin

- u części rodzin korzystających z pomocy społecznej;
- bierna postawa osób wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami niosącymi pomoc w tym zakresie;
- niechęć rodzin do korzystania z poradnictwa specjalistycznego oraz wsparcia oferowanego przez MOPS;
- przerzucanie odpowiedzialności za wychowanie dzieci na instytucje;
- brak pozytywnych wzorów osobowych w rodzinach z dysfunkcją, odrzucanie autorytetów;
- rosnąca niewydolność rodziców w procesie wychowawczym;
- mały dostęp do lekarzy psychiatrów dziecięcych, a także brak psychiatrycznego oddziału szpitalnego, do właściwej diagnozy przedłużających się zachowań psychotycznych wśród dzieci i młodzieży
- brak rodzin wspierających;
- zbyt mała aktywność społeczności lokalnej w zakresie podejmowania działań we wspieraniu rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

ZAGROŻENIA

- zanik więzi i tradycji rodzinnych, rozpad związków;
- zwiększenie skali problemu przemocy

<p>o charakterze socjalnym;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie liczby podmiotów działających na rzecz rodziny; - wzrost kompetencji osób pracujących z rodzinami; - rozwój usług realizowanych na rzecz rodziny; - realizacja programów profilaktycznych; - rozbudowana polityka prorodzinna; - wzrost świadomości i wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej przez rodziców. - edukacja rodziców, w szczególności w zakresie radzenia sobie ze stresem, agresją, bezradnością, zarządzania budżetem domowym. 	<p>w rodzinach;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost problemów opiekuńczo – wychowawczych w rodzinach; - wzrost kosztów utrzymania rodzin; - wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, konsumpcjonizm, narastająca przemoc; - narastająca wielopropblemowość rodzin; - uzależnienie członków rodziny m. in. od alkoholu, środków odurzających, internetu; - wypalenie zawodowe pracowników; - ograniczona możliwość realizacji postanowień sądu dotyczących umieszczenia dzieci, ze względu na niewystarczającą liczbę miejsc w pieczy zastępczej.
---	---

V. Adresaci Programu

Adresatami Programu Wspierania Rodziny są zamieszkujące na terenie Miasta Radomia:

- rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- dzieci i młodzież którym rodzina nie zapewnia należytej opieki,
- rodziny, którym Sąd ograniczył władzę rodzicielską lub które zostały pozbawione władzy rodzicielskiej,
- rodziny, w których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej,
- rodziny, w których urodzą się dzieci z niepełnosprawnością lub ciężką chorobą,
- kobiety w ciąży.

VI. Zasoby Gminy Miasta Radom- usługi realizowane na rzecz rodzin

Cele i zadania Programu Wspierania Rodziny powinny być realizowane przez instytucje, do których zadań należy praca z rodziną i dzieckiem oraz organizacje pozarządowe i inne podmioty, w szczególności realizujące zadania na zlecenie Gminy Miasta Radomia. Priorytetem w lokalnych działaniach powinno być wspieranie rodziny w nabywaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych. Niniejszy Program wspierania rodziny zakłada działania, które nakierowane są na zindywidualizowaną pracę z rodziną, umożliwiającą niwelowanie skutków zaistniałej trudnej sytuacji oraz działania prewencyjne i osłonowe wobec rodzin zagrożonych kryzysem.

Na terenie Gminy Miasta Radomia w budowę lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną zaangażowane są m.in.:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Limanowskiego 134,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej, ul. Malczewskiego 20b,
- Specjalistyczna Poradnia Rodzinna Domowe Ognisko, ul. Malczewskiego 1,
- Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej, ul. Kościelna 14b,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Nr 1, ul. Kolejowa 22,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Nr 2, ul. Kujawska 19,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Nr 3, ul. Główna 3,
- Radomskie Towarzystwo Dobroczynności, ul. Czachowskiego 42,
- Stowarzyszenie Katolicki Ruch Antynarkotyczny „Karan”, ul. Pułaskiego 9,
- Katolicka Świetlica Profilaktyczno – Wychowawcza ”Oratorium” prowadzona przez Zgromadzenie Sióstr Św. Michała Archanioła, ul. Wenera 7a,
- Świetlica "Akademia Młodych" prowadzona przez Caritas Diecezji Radomskiej, ul. Kościelna 3,
- Publiczny Ogródek Jordanowski, ul. Śniadeckich 9,
- Stowarzyszenie na rzecz wspierania rodzin „Nowe Perspektywy, ul. Lubońskiego 2,
- Klub o charakterze profilaktycznym dla dzieci i młodzieży „Arka”, ul. M. Gajl 24/1, ul. B. Chrobrego 7/9, ul. Plac Stare Miasto 2,
- Stowarzyszenie MONAR Poradnia Profilaktyczno – Konsultacyjna w Radomiu, ul. Struga 57A,

- Fractal Concept - Centrum Psychologii i Rozwoju w Radomiu, ul. Rynek 9.

Na terenie Gminy Miasta Radomia funkcjonuje szeroki wachlarz form pomocy kierowany do dzieci i rodzin. Podejmowane działania dotyczą zapewnienia systemu wsparcia poprzez prowadzenie specjalistycznego poradnictwa w zakresie pomocy psychologicznej, pedagogicznej i prawnej. Mieszkańcy mogą otrzymać również wsparcie w formie terapii psychologicznej i pedagogicznej, oraz terapii uzależnień. Szereg placówek prowadzi również ogólnodostępne zajęcia korekcyjne, edukacyjne, warsztaty, wykłady, poruszające zagadnienia wychowawcze, mające na celu budowanie prawidłowych więzi rodzinnych, rozwój kompetencji rodzicielskich i zapobieganie różnym patologiom. Dla mieszkańców Radomia udostępniony jest również telefon zaufania 19288 oraz radomska Pomoclinia 800 900 007 obsługiwana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej. Ta forma pomocy bardzo często okazuje się istotna z uwagi na anonimowość, często stanowi również pierwszy krok w poszukiwaniu profesjonalnej pomocy. Gmina podejmuje różnorodne działania na rzecz wspierania funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży oraz form organizowania czasu wolnego, służące umacnianiu więzi rodzinnych. Rodziny pozostające w trudnej sytuacji finansowej mają możliwość skorzystania z bezpłatnych kolonii, obozów oraz stacjonarnych form wypoczynku letniego i zimowego. Działające na terenie Radomia placówki wsparcia dziennego (Oratorium, Radomskie Towarzystwo Dobroczynności, Świetlica Akademia Młodych, Stowarzyszenie na rzecz wspierania rodzin „Nowe Perspektywy) prezentują bogatą ofertę dla dzieci z rodzin wykluczonych społecznie. Powyższe działania przyczyniają się do zwalczania bezradności opiekuńczo-wychowawczej, zajmują się profilaktyką uzależnień, rozwiązywaniem sytuacji kryzysowych. Instytucje wspierają w tworzeniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej.

VII. Cele Programu

Cel główne

1. Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych oraz stworzenie warunków umożliwiających powrót dziecka do rodziny naturalnej.
2. Wsparcie dla kobiet w ciąży i rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży

powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Cele szczegółowe

1. Zapewnienie stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego rodzinom ubogim, zagrożonym bezradnością.
2. Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych dysfunkcjami oraz dla rodzin dysfunkcyjnych.
3. Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Określone powyżej cele szczegółowe będą realizowane poprzez przedstawione poniżej działania.

Cel 1: Zapewnienie stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego rodzinom ubogim, zagrożonym bezradnością.		
Planowane działania	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wskaźnik realizacji
Świadczenia pomocy społecznej /zasiłki okresowe, celowe, celowe specjalne/	MOPS	- liczba osób/rodzin objętych pomocą na podstawie ustawy o pomocy społecznej
Program wieloletni "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania" - obiady w szkole, - zasiłki celowe na zakup posiłku	MOPS	- liczba dzieci objętych pomocą w formie obiadów w szkole, - liczba dzieci otrzymujących zasiłek celowy na zakup gorącego posiłku
Świadczenia rodzinne: -zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, - dodatek z tytułu urodzenia dziecka, - świadczenie rodzicielskie, - dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, - dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka, - dodatek z tytułu wychowywania w rodzinie	MOPS	- liczba świadczeniobiorców

wielodzietnej, - dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, - dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, - dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania, - jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka, - świadczenie pielęgnacyjne, - zasiłek pielęgnacyjny, w tym zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka		
Jednorazowe świadczenie na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i kobiet „Za życiem”	MOPS	- liczba świadczeniobiorców
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	MOPS	- liczba świadczeniobiorców
Stypendia i zasiłki szkolne	MOPS	- liczba świadczeniobiorców
Wzmacnianie i wspieranie kondycji finansowej rodzin dzięki realizacji Programu: - "Karta Rodzina Plus", - "Karta Rodziny Osoby z Niepełnosprawnością", - Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny	UM	- liczba wydanych kart
Cel 2: Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych dysfunkcjami oraz dla rodzin dysfunkcyjnych.		
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia asystenta rodziny	MOPS	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
Pomoc rodzinom posiadającym trudności we właściwym sprawowaniu opieki nad dziećmi w formie pracy socjalnej	MOPS	- liczba rodzin objętych pracą socjalną przez pracowników socjalnych

Prowadzenie działań przez asystenta rodziny na rzecz kobiet w ciąży i rodzin na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”: - opracowywanie wspólnie z rodzinami katalogu możliwego do uzyskania wsparcia: psychologicznego, prawnego, rehabilitacyjno - leczniczego, finansowego i rzeczowego, - załatwianie w imieniu rodzin na podstawie pisemnego upoważnienia spraw w różnych instytucjach, - pomoc w zapewnieniu opieki wychowawczej dla opiekuna osoby niepełnosprawnej	MOPS	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia rodziny wspierającej	MOPS	- liczba rodzin objętych pomocą rodziny wspierającej
Inicjowanie działań na rzecz rodzin i dzieci: grupy samopomocowe, grupy edukacyjne, grupy wsparcia	MOPS, PPP, NGO, POJ	- liczba zrealizowanych projektów - liczba osób uczestniczących w projektach
Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego (psycholog, pedagog, prawnik)	MOPS, PPP, POJ NGO	- liczba osób, którym udzielono porad
Prowadzenie terapii : - psychologicznej, - terapii uzależnień	PPP, NGO	- liczba osób, które podjęły terapię
Cel 3: Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.		
Podejmowanie działań integrujących i aktywizujących społeczność lokalną, w tym dzieci i młodzież	MOPS, NGO, POJ	- liczba zrealizowanych projektów, przedsięwzięć - liczba osób uczestniczących w projektach
Kierowanie dzieci do placówek wsparcia dziennego	MOPS	- liczba dzieci które skorzystały ze wsparcia placówki wsparcia dziennego

Zakładanym efektem realizacji działań ujętych w Programie Wspierania Rodziny jest stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Powyższy cel zostanie osiągnięty dzięki ścisłej współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz dobra dzieci i rodzin. Zintegrowane działania mają przyczynić się do minimalizowania negatywnych skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach oraz przyczynić się do poprawy funkcjonowania rodzin, jednocześnie zapobiegając umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, a w sytuacji pobytu dzieci poza rodziną biologiczną – ich powrotu do rodziny. W oparciu o dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu należy uznać, że wsparcie rodzin w kryzysie stanowi priorytetowe zadanie pomocy społecznej realizowane przez gminę. Doświadczenie pracowników Ośrodka Pomocy w pracy z rodzinami z problemami opiekuńczo - wychowawczymi wskazuje na potrzebę coraz bardziej pogłębionej i zindywidualizowanej pracy. Wiedza, doświadczenie i zaangażowanie osób pomagających może być jednym z warunków osiągnięcia sukcesu w pracy z rodziną.

VIII. Źródła finansowania Programu

Źródłem finansowania zadań określonych w Programie Wspierania Rodziny dla Miasta Radomia na lata 2024 –2026 są:

- środki własne gminy,
- dotacje z budżetu państwa,
- środki z innych funduszy zewnętrznych.

IX. Monitoring i ewaluacja

Koordynatorem Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Radomia na lata 2024 – 2026 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu. Program jest dokumentem otwartym i długofalowym, co oznacza, że w ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby do wprowadzenia zmian i korekt w działaniach na rzecz rodzin objętych wsparciem. Monitoring oparty będzie na analizie liczbowej zrealizowanych przedsięwzięć. Informacje w ramach poszczególnych działań zbierane będą każdorazowo za miniony rok kalendarzowy od instytucji wspierających realizację poszczególnych celów szczegółowych. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu jako jednostka wyznaczona do realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie

pieczy zastępczej będzie sporządzał sprawozdanie, które wraz z potrzebami przedkładane będzie w terminie do 31 marca każdego roku Prezydentowi Miasta, a następnie Radzie Miejskiej. Dodatkowo dwa razy w roku sporządzane będą sprawozdania rzeczowo – finansowe z zakresu wspierania rodziny, które przekazywane będą Wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Sprawozdanie za okres od 1 stycznia do dnia 30 czerwca sporządzane będzie w terminie do dnia 31 lipca danego roku, natomiast za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia w terminie do 31 stycznia roku następnego.